

Danske lønomkostninger er højere end i andre lande i flere brancher

Det er ikke kun i industrien, at de danske lønomkostninger er meget høje sammenlignet med andre lande. Forskellene er væsentligt større i "hjemmemarkedserhverv" så som bygge- og anlægssektoren, engros- og detailhandel, transport samt hotel- og restaurationsvirksomhed.

I fremstillingsvirksomhed var de danske arbejdsomkostninger i 2011 de tredjehøjeste blandt de 15 lande, som indgår i denne opgørelse. I bygge- og anlægsvirksomhed var arbejdsomkostningerne de næsthøjeste, og i engros- og detailhandel, transport og hotel og restauration de højeste. Og mens omkostningerne i fremstillingsvirksomhed lå godt 25 pct. over gennemsnittet for Euroområdet, var forskellen knap 50 pct. i bygge- og anlægsvirksomhed, engros- og detailhandel og transport samt næsten 75 pct. inden for hotel- og restaurationsvirksomhed.

Dele af disse erhverv er i direkte konkurrence med virksomheder fra udlandet, og de høje danske omkostninger har derfor stor direkte effekt på disse erhvervs konkurrenceevne.

Flere hjemmemarkedserhverv er også underleverandører til udlandskonkurrerende erhverv, herunder fremstillingssektoren. De høje omkostninger presser dermed indirekte de udlandskonkurrerende erhvervs omkostninger og konkurrenceevne. Fx vil høje danske omkostninger og priser i bygge- og anlægssektoren betyde, at det er forholdsvis dyrt for produktionsvirksomheder at opføre nye produktionsbygninger i Danmark.

Endvidere er hjemmemarkedserhvervene storleverandører af varer og tjenester til danske forbrugere. De meget høje danske omkostninger er derfor en stærkt medvirkende årsag til, at de danske forbrugerpriser i flere undersøgelser er opgjort til at være de højeste i EU.

Høje danske lønomkostninger i alle erhverv

Danske virksomheder, som konkurrerer med virksomheder fra andre lande, er hårdt presset af en dårlig lønkonkurrenceevne. Korrigeret for ændringer i valutakurser og forskelle i produktivitetsudvikling er lønkonkurrenceevnen for den danske fremstillingssektor siden 2000 blevet forværret med knap 20 pct.¹

Det er imidlertid ikke kun i fremstillingssektoren, at de danske lønomkostninger er meget høje sammenlignet med andre lande. Forskellene er væsentligt større i "hjemmemarkedserhverv" så som bygge- og anlægssektoren, engros- og detailhandel, transport og hotel- og restaurationsvirksomhed.

Dele af disse erhverv er også i konkurrence med virksomheder fra udlandet (fx transportvirksomheder, der foretager grænseoverskridende transport, detailkæder, der oplever konkurrence fra grænsehandel og hoteller, der konkurrerer med udenlandske destinationer om turister og konferencer mv.). De høje danske omkostninger påvirker derfor direkte disse erhvervs konkurrenceevne.

Flere hjemmemarkedserhverv er også underleverandører til udlandskonkurrerende erhverv, herunder fremstillingssektoren, og de høje omkostninger er dermed også med til indirekte at presse omkostninger og konkurrenceevnen i de udlandskonkurrerende erhverv.

¹ Se fx *Økonomisk Redegørelse august 2012*, Økonomi- og Indenrigsministeriet 2012.

Endelig er hjemmemarkedserhvervene storleverandører af varer og tjenester til danske forbrugere. De meget høje danske omkostninger er derfor en stærk medvirkende årsag til, at de danske forbrugerpriser i flere undersøgelser er opgjort til at være de højeste i EU.²

I fremstillingsvirksomhed var de danske arbejdsomkostninger i 2011 de tredjehøjeste blandt de 15 lande, som indgår i opgørelsen. I bygge- og anlægsvirksomhed var arbejdsomkostningerne de næsthøjeste og i engros- og detailhandel, transport samt og hotel restaurant de højeste.

Mens omkostningerne i fremstillingsvirksomhed lå godt 25 pct. over gennemsnittet for Euroområdet var forskellen knap 50 pct. i bygge- og anlægsvirksomhed, engros- og detailhandel og transport og næsten 75 pct. inden for hotel- og restaurationsvirksomhed, jf. tabel 1.

Tabel 1. Gennemsnitlige arbejdsomkostninger i udvalgte lande og brancher, kr./time. 2011.

Fremstillingsvirksomhed		Bygge- og anlægsvirksomhed		Engros- og detailhandel		Transport		Hotel- og restaurationsvirksomhed	
Bel.	303	Sve.	261	DK	258	DK	285	DK	205
Sve.	301	DK	257	Sve.	256	Bel.	262	Sve.	177
DK	277	Nl.	238	Bel.	255	Sve.	249	Fi.	173
Fr.	265	Bel.	234	Fr.	214	Fr.	234	Fr.	172
Tys	256	Fi.	228	Nl.	198	Nl.	213	Nl.	136
Fi.	241	Fr.	225	Fi.	195	Øst.	206	It.	125
Nl.	240	Øst.	210	Tys	185	Fi.	202	Euro	118
Øst.	230	Irl.	202	Øst.	184	Irl.	193	Irl.	115
Euro	218	It.	186	It.	179	Euro	191	Tys	109
Irl.	210	Tys	179	Euro	174	It.	184	Øst.	106
It.	194	Euro	178	Irl.	161	Tys	182	Sp.	103
Sp.	163	UK	169	Sp.	133	Sp.	158	UK	91
UK	156	Sp.	147	UK	123	Gr.	147	Gr.	66
Gr.	117	Gr.	119	Gr.	113	UK	145	Prt.	63
Prt.	77	Prt.	80	Prt.	83	Prt.	122	Pol.	32
Pol.	48	Pol.	48	Pol.	44	Pol.	49	Bel.	-

Anm: Engros- og detailhandel omfatter også motorreparationsværksteder. Transport omfatter lufttransport, vejtransport, søtransport, lagervirksomhed samt postomdeling. Tal for Sverige, England og Polen kan fra år til år blive påvirket markant af ændringer i valutakurserne. Polen er som det eneste nye EU land medtaget i opgørelsen, fordi Polen med sin geografiske nærhed til Danmark og meget lave omkostninger, som i alle 5 erhverv er under en femtedel af omkostningerne i Danmark, er et oplagt mål for produktionsudflytning fra Danmark.

Kilde: Eurostat Labour cost survey 2008 fremskrevet med ændringer i Eurostats labor cost index 2009-2011 som for Danmark, Sverige, Polen og Storbritannien tillige er korrigeret med ændringer i national valutakurs. Se endvidere faktaboks nedenfor.

I faktaboks nedenfor er der kort redegjort for kilder og metode bag opgørelsen.

² Se fx *Danmark fortsat dyrest i EU*, Nyt fra Danmarks Statistik nr. 670, 21. december 2012.

Faktaboks. Sådan har vi gjort.

Udgangspunktet for opgørelsen er Eurostat's seneste Labour Cost Survey (LCS), som på et ensartet og detaljeret grundlag opgør arbejdsomkostninger i alle EU-lande for 2008. LCS udarbejdes hver fjerde år, og næste version forventes offentliggjort i løbet af 2014 med oplysninger for 2012. Arbejdsomkostningerne for 2008 er for hvert land og branche fremskrevet med ændringerne i Eurostats Labour Cost Index, som offentliggøres kvartalsvist. For lande, der ikke deltager i euro'en (Danmark, Sverige, Storbritannien og Polen) er ændringerne i indekset yderligere korrigeret for ændringer i de nationale valutakurser.

Det bemærkes særligt, at Eurostat også offentliggør mere summariske tal for arbejdsomkostningerne i serien Labour Cost Data (LCD), hvor der foreligger oplysninger frem til 2010. En sammenligning mellem den her foretagne fremskrivning af LCS og seneste LCD viser dog meget små forskelle for 2010, som på ingen måde ændrer ved billedet.

De her foretagne opgørelser fokuserer på omkostningsniveauer. Det har hverken været formålet eller muligt at korrigere data for forskelle i produktivitet. Det er i andre sammenhænge udførligt dokumenteret³, at den danske produktivitetsvækst siden midten af 1990'erne har været lavere end i de fleste andre lande. Det er derfor ikke sandsynligt, at de store forskelle i omkostningsniveauer udtømmende kan forklares af forskellige produktivetsniveauer.

³ Se fx *Det handler om velstand og velfærd*, Produktivitetskommissionen 2012.